

Cena

ARCH

2022

Porota

Kvalita súťaže vždy stojí a padá na osobnostiach, ktoré sa zídu v jej porote. Spolu s redakčnou radou časopisu sme dlho a dôkladne vyberali mená porotcov Ceny Arch 2022. Aby sme vytvorili tím, ktorý dá cene kredit, ale aj nový rozmer a jedinečnosť. Presne toto sa spája s päťicou porotcov, ktorí sú príslušom nezávislého, analytického a kritického pohľadu na súčasnú slovenskú architektúru. Cena Arch je ocenením, ktoré sa získava najťažšie. V porovnaní s ostatnými oceneniami sa na ňu nedá prihlásiť a získa ju jediný laureát z nominácií, ktoré vyberá redakčná rada a porota Ceny Arch jedine z realizácií, ktoré boli v uplynulom období publikované v časopise Arch.

Michal Janák

Zaoberá sa architektúrou v projektoch, textoch a výstavách. Je partnerom štúdia Plural a jedným z vedúcich vertikálneho ateliéru Jančok/Janák (Projekt Bratislava) na FAD STU, ktorý nadväzuje na rovnomennú urbanistickú iniciatívu.

Szabolcs Molnár

Architekt, editor, publicista a kurátor. Jeden z trojice hlavných predstaviteľov budapeštianskeho štúdia Paradigma Ariadne, člen kurátorského tímu maďarského pavilónu na Bienále architektúry v Benátkach 2021 a spoluzakladateľ výskumnej platformy Translation of Modernism.

David Neuhäusl

Architekt a partner ateliéru Neuhäusl Hunal. Okrem navrhovania sa dlhodobo venuje písaniu, výuke a výskumu.

Szymon Rozwałka

Vedie ateliér RO_AR, pôsobí v Poľsku a v Českej republike. Je laureátom Národnej ceny za architektúru – Grand Prix architektů z roku 2008. Vyučuje v Ústave experimentálnej tvorby FA VUT v Brne.

Maria Topolčanská

Architektka a vysokoškolská učiteľka Akadémie výtvarných umení v Prahe, kde žije od roku 2013. Zaujíma sa o politický rozmer architektonickej praxe, učí teóriu bývania v súčasných mestách a skúma formy pedagogiky a publikovania v umení a architektúre.

Diskusia poroty

Michal Janák: Keďže väčšina z nás nie sú výskumníci, bolo by vhodnejšie a prirodzenejšie neposudzovať projekty na základe vopred stanovených exaktných kritérií. Počas obhliadok sme ich tematizovali, myslím, dostatočne. Navrhujem vyňať tie témy, ktoré sa vynorili. Takisto je relevantné pristúpiť najprv k hlasovaniu a témy rozobrať potom.

Szymon Rozwałka: Do finále by som zaradil len jeden projekt a nemám problém to povedať. Dal by som tam len 10 plošín a to je všetko. Je pre mňa zaujímavý, funguje architektonicky najlepšie. V porovnaní

s ostatnými projektmi som v tomto našiel najmenej problematických miest.

Szabolcs Molnár: K tomu sa môžem pridať. Zvyčajne hľadám niečo neočakávané a výnimočné, ale aj hravé, príbehy a uvedomelú tvorbu. A v 10 plošínach môžem nájsť všetko. Môžem to nájsť aj v iných projektoch, ale nie vo všetkých. V tejto fáze rozhodovania ho rád posuniem pred ostatné stavby.

M. J.: Výber budov je rôznorodý typologicky, formálne, ale aj tematicky. Nie je zjavné, či je možné intuitívne nájsť styčné body na kom-

paratívnu analýzu. Preto vnímam nevyhnutnosť artikulácie aspektov, ktoré sú porovnateľné. Pre čo najväčšiu objektívnosť som sa pokúsil pred obhliadkami prisúdiť každému objektu kvality, či problémy, pomerne autonómne. Prvé tak bolo skôr posúdenie, do akej miery naplnilo dielo svoje ambície, ktoré mu z môjho pohľadu stanovili autori či autorky. K takým určite patril Dom V, Letný dom, 10 plošín a hrad Uhrovec. K tomu sa dostanem možno neskôr, ide o špecifický prípad.

Oproti predpokladom ma do istej miery prekvapila obhliadka školy Guliver, najmä jej

veľkorysý vnútorný priestor, vzťah učební a neformálnych priestorov schodiska. Predpoklad, že objekt v zásade neprináša veľa svojmu susedstvu, sa však potvrdil a je pre mňa zásadným argumentom v jeho neprospech. Vyzdvihovanie faktu, že ide o občiansku stavbu, v súčasnosti podľa mňa nestačí. Ak aj ide o súkromnú školu, je možné nastaviť architektúrou vzťah kontrolovaného a verejne prístupného sofistikovanejšie a štedrejšie. Mój osobný shortlist je v dosiahnutí predsa vzatí pomerne vyvážený. Dva projekty však podľa mňa vyčnievajú možno v osobnej preferencii ambície formy, konceptu a priestoru. Je to Letný dom od Totalstudia a 10plošín od n/a. Letný dom ma fascinuje priamočiarosťou a „chytrosťou“ v nakladaní s limitovanou materiou. Kládne dôraz na spoločné priestory (terasu a obývaciu izbu) na úkor individuálnych. Obyvatelia tak nemusia vnímať nedostatok priestoru ani pri nie zásadne rozľahlej plošnej výmere. Ekonomía formy pracuje zaujímavosťou s obrovským pozemkom, neuzurpuje si ho. Stále tak máte dojem, že ste uprostred záhrady, ktorá je tu dlho a bola uchránená pred rozparcelovaním. V zmysle koncepcnej a priestorovej ambície je najkomplexnejším projektom 10plošín. V jeho vyhotovení, ale aj architektúre vnímam viacero problematických aspektov, ale nemôžem sa ubrániť dojmu, že je najstimulujúcejší a najkonzistentnejší voči svojmu konceptu.

David Neuhäusl: Nechcem byť negatívny, ale nevidím to tak jednoznačne ako vy. Keď sa pozriem na 10plošín, o ktorých sa najviac diskutuje a ktoré, povedzme, sú teraz najobľúbenejším projektom, musíme si uvedomiť aj to, že tu neboli žiadne riziká. Z môjho pohľadu to nie je rizikový projekt. Ak máte kultivovaného investora, beriete časom overený koncept, ktorý máte možnosť veľmi dobre realizovať, pre architektka je to veľmi bezpečný priestor. Mne sa ten dom naozaj páči, nechápte ma zle. Ale naozaj to stačí?

S. R.: Nehovorím, že je to najlepší projekt na svete. Hovorím len, že je to najlepší z tých deviatich projektov. To je obrovský rozdiel.

M. J.: Zmieňoval som sa, že vo svojej „osobnej súťaži“ som mal problém s hodnotením projektu prestavby hradu Uhrovec. Ide o veľmi zaujímavý projekt, najmä z hľadiska organizácie. Myslím si, že po jeho návšteve sme viedli najdlhšiu a najintenzívnejšiu diskusiu najmä o povahe toho, či ide o architektúru alebo o starostlivosť o architektúru a či je možné hodnotiť takýto vedomý akt architektonicky. Mój názor je, že ide o zásadné a validné rozhodnutie architektov, ktoré však samotný projekt dearchitektonizuje. Preberajú úlohu „caretakerov“. Tu však narážam na osobný problém, necítim sa dostatočne vzdelaný v oblasti obnovy pamiatok. Starostlivosť o budovu, o architektúru je nesmierne zložitá téma a v zásade, ako som spomínala, aj „údržba“ či rekonštrukcia bez viditeľného autorského vkladu sú relevantné ambície. Ťažko ju však dávať do komparatívnej súvislosti s ostatnými projektmi. Retrospektívne tak šlo o intelektuálne podnetnejšiu stavbu, ale úprimne, vnútorne cítim väčšiu istotu pri voľbe domu 10plošín, pri ktorom si viem výber obhájiť.

D.N.: Čo sa týka hradu, mám zábavnú históriu. Diskutoval som o tomto projekte s jedným českým a jedným slovenským architektom.

A keď som to opísal českej architektke, spýtala sa: „Čo tým, dočerta, myslíš? V Česku to robia tisíce ľudí, len opravujú hrady, to im chcete dať všetkú cenu? Alebo o čom to je?“ No keď som to opísal slovenskému architektovi, ten povedal: „Áno, je to úžasný projekt, kvôli pamiatkarom to tu nikto takto nerobí. Oni sú najlepší, lebo sa dokázali dohodnúť s pamiatkarmi.“

M. J.: Hodnota je vždy relatívna, nie je absolútna. Áno, v súčasnosti na Slovensku nevidieť veľa opráv, oveľa viac vidieť stavanie nového. Starostlivosť o budovu je pre mňa niečo, čo nadobúda vyššiu a vyššiu hodnotu.

Maria Topolčanská: Je zaujímavé vidieť nominácie teraz po dnešnom rozhovore s vami. Mestský dom na Račianskej ulici od GutGut vychádza z niečoho, čo tu už je. Nemusím vedieť, aká bola pôvodná typológia domu, mám veľmi rada portrét mesta, akúsi kvalitnú banalitu, ktorú ponúka, a pevnosť štvrte okolo Račianskej ulice. Obľúbila som si ho už v prvom kole hodnotenia, hľadala som v nomináciách dobrý mestský dom a kolektívne, nie rodinné bývanie. Tento mestský dom vidím ako jednu do série troch rekonštrukcií, vedľa rodinného domu od Martina Skočka. Aj ten vyrastá z existujúcej stavebnej štruktúry. A extrémom je tretí projekt dostavby hradu. To je zoznam troch, ktoré by som z tohto hľadiska hodnotila ako dominantnú sériu nominácií. Vidím druhú dôležitú sériu, tri veľmi dobré malé biele rodinné domy, samostatne stojace na predmestí. Vyhovuje mi síce aj kvalita domu, ktorý spomínate najčastejšie, 10plošín, ale myslím si, že len celá táto séria troch domčekov by zodpovedala významu Ceny ARCH – vypovedá o vysokej kvalite architektov tejto generácie, ktorí pracujú na tom, čo je dobrý život v prímestskej urbanizácii. Tieto tri architektonické odpovede na rodinné bývanie sú pre mňa všetky veľmi správne. Nevieť, či sa niekedy udeľovala cena trom domom naraz, asi nie, ale ich omnoho vyššia hodnota v sérii je to, čo môžem pridať do diskusie ja. Zaujímala by ma však Davidova voľba. Čo by to bolo?

D. N.: Moja voľba by bola rekonštrukcia od GutGut, mestský dom, o ktorom ste hovorili, potom 10plošín od n/a, Letný dom od Totalstudia a nakoniec ô ateliér s hradom. Tieto štyri by boli pre mňa užším výberom.

S. R.: Môžem k tomu povedať jednu poznámku. Podobné problémy nachádzam aj pri projekte GutGut a škole. Nejakú im neverím. Myslím si, že oba projekty sú exkluzívne a možno sa tvária, že spolupracujú s mestom, so spoločnosťou. Ale podľa mňa sú uzavreté a exkluzívne. A bolo príťažlivé, keď nám architekt z GutGut ukázal námestie a povedal, tu je park, ale nebudeme ho s nimi spájať. Budeme mať bránu, ale môžeme ju zavrieť. Je to spoločný park na parcele v susedstve a oni sa rozhodli, že ho neprepoja. Zdá sa mi to podobné ako pri ceste, ktorá sa dostane z ulice ku škole v Banskej Štiavnici a potom nasleduje ďalšia ulica, ale brány sa zatvorí. Predstiera sa verejný priestor.

D. N.: Na druhej strane, nebúrajú a obnovujú kvalitnou architektúrou. Nemám pocit, že by táto budova mala nejaké zásadné ambície a práve to sa mi páči – tá tvrdosť, poctivá racionalita a to, že je taká, aká je. Minimálne byty, malý zvrät na dvore a netuctový charakter, myslím si, že je to celkom jedinečné.

Normálna zástavba sa často snaží niečím byť a toto nie. Toto je také racionálne, pôdorys, okná, ktoré sú z uličnej fasády, veľmi dobre pracujú s pôdorysmi. Funguje to dobre. Aspoň podľa mňa.

M. J.: Do istej miery je to skromná a veľmi dobre navrhnutá budova. Rozhodnutia, ktoré architekti spravili, boli chytré. Projekt vnímam aj ako súčasť komplexu, kde „parazituje“ na charaktere budovy tlačiarne.

M. T.: Nemyslím si, že je to skromnosť. Je to stanovenie určitej normy. Táto cena existuje aspoň dvadsať rokov, písala som do tohto časopisu, keď som študovala na škole, a dychtivo som sledovala všetkých prvých asi desať rokov tohto časopisu, keď bol pod šéfredaktorským vedením Henriety Moravčíkovej. Prvú dekádu tohto časopisu považujem za zásadnú, každá z vtedy udeľovaných Cien ARCH významne ovplyvňovala architektonickú scénu. Pravdepodobne ešte viac ako teraz cena CE ZA AR. Cena ARCH pre CMYK – mestom rekonštruované bytové domy od zerozero v Prešove – bola zásadný zlom, nikdy potom sa verejne investované kolektívne bývanie na Slovensku ani v Česku takto významne neocenilo, pretože de facto neexistuje. Inak sú to vždy rodinné domy, dokonca chaty v záhradách, kde sa dá na Slovensku bezpečne vidieť kompetencia architektúry vo veľmi dobrej kvalite na prívatnom pozemku s rozlohou asi do 600 m². A to je len konštatovanie, tohtoročná cena to asi nezmení. Ten prvý bytový dom od GutGut veľmi presne stanovuje nejakú strednú, veľmi dobrú kvalitatívnu normu, ako stavať v mestskom priestore. Niečo iné je poukázať na ďalší z kvalitných rodinných domov, čo my dnes s najväčšou pravdepodobnosťou urobíme. Najprv je dobré si povedať, či ešte veríme súťažiam v architektúre tohto druhu. Najdôležitejší je isto váš dobrý pocit, keď ste na mieste boli. Ale podstatné je aj to, aká je teraz politika za touto cenou s novým redakčným tímom. Preto si myslím, že by sme možno nemali diskutovať len o plusoch a mínusoch každého z nominovaných domov, ale rada by som sa dozvedela viac aj o všeobecnej politike tejto ceny časopisu. Aký zmysel má tento výber? A je veľmi dobré, že sa ukazuje, že veci sa veľmi nezmenili, že architektúra na veľmi vysokej úrovni na Slovensku síce existuje, ale územie, kde sa nachádza, väčšinou nie je mestské, je to skôr pozemok s plotom a jedným stojacim rodinným domom.

S. M.: Ďakujem veľmi pekne. Pred pár minútami som sa chcel spýtať presne na to isté: Aká je úloha tohto ocenenia? Aké poslanstvo by sme chceli vyslať? To je zlomový bod, o ktorom by sme podľa mňa mali diskutovať. Pretože nie som celkom oboznámený s históriou tohto ocenenia a jeho významom, kontextom a úlohou pre krajinu...

Jakub Kopec: Ak teda môžem vstúpiť do diskusie za redakciu, história ceny siaha do konca 90. rokov, odkedy sa udeľuje za najzásadnejšie architektonické počiny recenzované na stránkach časopisu. Od prvého tohtoročného čísla sme dlhoročnú koncepciu časopisu zmenili na kurátorský výber realizovaných diel. V nadväznosti na to sa chystáme zmeniť aj pravidlá udeľovania ceny, z ktorej sa stane cena kurátorov a kurátoriek časopisu ARCH. Cena, ako je nastavená teraz, je reliktom predchádzajúcej

konceptie časopisu. Preto stojím od celého tohto podujatia ďalej, ale, samozrejme, stále som jeho súčasťou. Možno je to zvláštne, ale toto je poslednýkrát pred budúcim ročníkom, keď sa takto rozhoduje.

S. R.: Ak sa môžem ešte vrátiť k domu od GutGut, tak len jedna vec: trochu sa bojím tohto trendu v architektúre, hlavne v Česku. Keď to porovnáam s tým, čo sa deje na Západe, na príkladoch stavieb od ateliérov Lacaton & Vassal alebo Brandlhuber, ako pracujú s obytnými súbormi, vidím tu len krajšiu stavbu. Naozaj však nenachádzam žiadnu zmenu vo vzťahu k mestu okrem jej formy. Pre mňa osobne predstavuje stavba 10plošín spôsob uvažovania. A ak táto cena môže v niečom pomôcť, tak by som si 10plošín vybral ešte radšej, pretože spôsob uvažovania o architektúre považujem za zaujímavý. Je to pre mňa intelektuálnejší spôsob uvažovania o práci architekta než pri všetkých ostatných projektoch. To je najväčšia hodnota. Neukazuje, ako navrhovať, ale môže ukázať, ako môžeme o architektúre premýšľať.

M. J.: Potreby Bratislavy sú evidentné. Potrebuje sociálne, nájomné, komunálne bývanie. Len si nemyslím, že komerčný projekt, ako je tento, reprezentuje tieto hodnoty, aj keď vnímam kvalitu v „starostlivosti“ o matériu. Takisto však podľa mňa do istej miery reprezentuje exploataciu mestského priestoru bez výraznejšieho kolektívneho rozmeru v programe či v nastavení priestorových vzťahov. Mój názor je taký, že „dobrý štandard“ nie je z hľadiska histórie, ale ani súčasnosti Bratislavy najdôležitejší. Jej architektúra bola vždy skôr o ambíciách ako o „normále“.

M. T.: Ale aj Bratislava takú architektúru má, sídliská ako Dúbravka...

M. J.: Áno, ale Dúbravka je extrémne ambiciózný projekt v porovnaní so súčasťou produkciou. Ak je niečo, čo som lokálne nostalgický, je to úroveň ambícií v urbanizme a architektúre. Nie je tu ani nijaký verejne financovaný projekt okrem hradu Uhrovec, ktorý by im dával verejnosprespešný rozmer, takže pre mňa je, aj po tejto diskusii, dominantnejšie uprednostnenie formy a konceptu ako kritéria posudzovania.

D. N.: Z môjho pohľadu je priestor len súčasťou architektúry a ani nie najdôležitejšou. A súhlasím s tým, že dom od n/a je skvelý, no pre mňa je to len „priestor“.

M. T.: Naozaj trvám na tom, že vnímať Cenu ARCH ako nástroj nejakého zámeru je v celej tejto debata dôležitá. Nemyslím si, že noví redaktori len zdedili cenu, nie je pravda, že nemá politiku – tá cena teraz, vo vašich rukách, je takisto politika...

Podľa mňa je dôležité povedať, či je toto oceňovanie len zastaraná forma hodnotenia, ktorá ešte chvíľu existuje, alebo sme tu len na to, aby sme vybrali najlepšiu architektúru a nepýtali sa prečo.

J. K.: Táto cena v tomto formáte a podobe je pre mňa minulosťou časopisu. A je to ešte komplikovanejšie, pretože minulý rok bola iná šéfredaktorka ako roky predtým, je to teda dvojitá výmena. Preto sa mi ťažko odpovedá. Som súčasťou prítomnosti tohto časopisu, ale pozerám sa skôr dopredu, nie dozadu.

M. T.: Či už ste cenu zdedili, alebo je to minulosť časopisu, je vo vašich rukách a má vplyv na scénu. To rozhodnutie bude výstup, ktorý bude niečo znamenať. Nemusíme sa tým hlbšie zaoberať, ale nemyslím si, že to nie je podstatné.

J. K.: Keď sa detailnejšie pozriem na koncepciu založenú na kurátoroch, ktorými sú praktizujúci architekti a architektky, snažíme sa vyberať úplne rozdielne osobnosti s odlišným spôsobom uvažovania. Predpokladám, že bude veľmi zaujímavé sledovať, ako sa budú rozhodovať, hľadať spoločnú reč vzhľadom na svoje rozdielne perspektívy. Ostatne, o to isté sa snažíte aj vy, len vyberáte z odlišne zostaveného balíka publikovaných a potom nominovaných diel. Myslím si, že je v poriadku, ak sa teraz vyberie len jeden víťazný projekt, ako to bolo v rámci tejto ceny vždy. Rovnako si viem predstaviť aj výber viacerých diel, ktoré by manifestovali určité stanovisko poroty. Podobne ako nedávne ročníky hlavne umeleckých cien opätovne adorovali kolektívnu tvorbu pred individuálnou. V druhom prípade však bude potrebné formulovať určitý manifest, čo môže byť zložitejšie. Porovnateľnú cenu architektonického periodika v Česku, myslím, nemáme. Takže pre mňa bolo ťažké pochopiť, že predtým, ako začali mať väčší vplyv oficiálne ceny profesijných organizácií, najmä CE ZA AR, bola táto cena najdôležitejšia. Nedalo sa do nej prihlásiť, spájala sa s architektonickou kritikou, každý publikovaný projekt bol recenzovaný. Vďaka tomu existovalo aj kritické pozadie, ktoré, dúfam, neopúšťame, pretože určitú kritickosť očakávame aj od súčasných kurátorov a kurátoriek. Je to ťažké, ale verím, že vyberiete najkritickejším možným spôsobom najlepší projekt, na ktorom sa dokázete spoločne dohodnúť.

M. J.: Zaujímavým elementom je vzťahovanie ceny na rámec histórie magazínu ARCH a na stav architektonickej kritiky, ktorý je naozaj zlý. Aj to má hodnotu. Dúfam, že časopis zlepšíte v tom, že poskytnete väčší priestor architektonickej kritike, ktorá v súčasnosti prakticky neexistuje. V tomto zmysle je pre mňa na tejto cene najcennejšia táto kritická diskusia a sama osebe ju pre mňa validuje, aj keď by sme mohli napadnúť súťaženie ako také. Preto je aj rozhodnutie o zviditeľnení „užšieho shortlistu“ na udávaní cien pozitívne a ponúka kvalitatívny výber, ktorý je podľa mňa reprezentatívnejší než nepomerný výber jedného z deviatich.

S. M.: Aby som to zhrnul, do druhého kola sme dostali budovu od GutGut, tri malé rodinné domy a hrad. Je to tak? To je výsledok druhého kola? Takže z týchto piatich by sme si mali vybrať. Alebo som to zle pochopil?

M. T.: Áno. Ale nebola tam aj škola? Mám pocit, že niekto spomínal školu.

S. R.: Myslím si, že ja. Ja som vybral len jednu budovu, ale vybral by som aj tú školu.

M. J.: Aj keď som v nej identifikoval kvalitu, nedával by som ju na rovnakú úroveň. Podľa mňa má mnoho zásadných negatív.

J. K.: Najjednoduchšie je spoločne hlasovať.

S. M.: Ak teda môžem, zhrniem všetky hlasy zo všetkých kôl. Najviac hlasov má 10plošín. A myslím si, že na druhom mieste je komu-

nitné bývanie od GutGut, ale druhá cena nie je, takže... Môžeme povedať jeden, ale, samozrejme, môžeme tento proces rozšíriť a začať s tromi, potom s dvoma a potom s jedným. Páčila sa mi posledná hodina tohto rozhovoru o tom, akú úlohu by malo mať toto ocenenie, o politike, ktorá za tým stojí, a o komunitnom bývaní, či je to dôležitý projekt, alebo nie. Nie som si sto percentne istý, ale keď si spomeniem na zásadné myšlienky teoretičky Beatriz Colominovej o architektúre, ktoré súvisia aj s našim ateliérom Paradigma Ariadne, moja voľba by sa vrátila k 10plošínám. Pretože tento dom, aj keď je na predmestí, aj keď je to projekt pre veľmi milého klienta s veľmi dobrým priebehom architektonickej produkcie, má kvality, ktoré hľadám. A naozaj... Škoda, že tieto kvality nie sú vo verejných budovách ani v mestskej mierke zástavby, pretože na tejto úrovni to môže ovplyvniť viac. Momentálne je to však pre mňa sústredené v tom rodinnom dome. Takže to je moja voľba, ak si mám vybrať jednu.

D. N.: Je naozaj ubíjajúce vybrať si len jednu, pretože som sa veľmi tešil, že budem súčasťou poroty a postupne budeme nachádzať dohodu. Nemám rád tú strašnú zodpovednosť, ale snažil som sa to počas posledných piatich-desiatich minút paralelne s diskusiou premyslieť. A vzhľadom na to, čo pre mňa architektúra znamená a aký odkaz by som chcel vyvolať, by som musel vybrať hrad.

M. T.: Keď som posúvala svojím hlasom do finále túto sériu troch malých domov (n/a, M. Skoček, Totalstudio) a jedno kolektívne bývanie (GutGut) v Bratislave, spomenula som si na prvú Cenu ARCH, ktorá vtedy naozaj veľmi ovplyvnila mnohých – Cena ARCH udelená víkendovému domu pri jazere, David Kopecký a Ján Studený ako ksa architekti. David Kopecký zomrel príliš mladý, aby videl, kam sa cena dostala. Teraz na záver by som ju dala práve tomu víkendovému domu s verandou, ktorý zo série troch malých domov naozaj obdivujem. Ak boli ksa prví, tak by som chcela, aby práve Totalstudio bolo posledným víťazom.

S. M.: Práve sa pozerám na vaše tváre, pretože by som rád videl nejakú reakciu... Takže máme tri hlasy pre dom 10plošín, jeden hlas pre letný domček od Totalstudia a jeden hlas pre hrad.

M. J.: Musím povedať, že som spokojný, pretože všetky tieto projekty boli v mojom osobnom užšom výbere.

M. T.: Čo môžeme urobiť, aby bol skutočne viditeľný aj tento užší výber? Nielen ako súčasť diskusie, ale neviem, či má časopis nejakú možnosť zviditeľniť týchto troch, ktorých sme zaradili do užšieho výberu, a jedného víťaza.

J. K.: Rozmýšľam o tom. Samozrejme, je to možné, ak je to potrebné. Ostatne, z tejto diskusie bude prepis, ktorý sa mi zdá dostačujúci.

D. N.: Čo sa týka užšieho výberu, keby sme zverejnili užší zoznam, potom by sme mali širšie prijatie. Ale ak sa to vyrieši zverejnením prepisu, potom je to jasné a je jeden víťaz.

J. K.: Veľmi vám ďakujem za váš čas a zaujímavú diskusiu a teším sa z vášho výberu.

Cena Arch 2022
Dom 10plošín, Bratislava-Jarovce
N/A – Benjamín Bráďňanský a Vít Halada

Názov	Dom 10plošín, Bratislava-Jarovce
Autori	N/A – Benjamín Bráďňanský, Vít Halada
Spolupráca	Maroš Greš
Projekt	2012 – 2014
Realizácia	2014 – 2021
Pozemok	643 m ²
Zastavaná plocha	156 m ²
Úžitková plocha	173 m ²

Priestor vo vnútri domu je pokračovaním, či preklopením vonkajšieho priestoru parcely, ktorá dom obklopuje. Do špirály zjednodušený raumplan je zároveň odkazom na pódiové radenie priestorov architektonických zdrojov a vzorov (aj slovenských), ktoré máme radi. Prechod domom sa stáva procesiou, priestor meandruje vo všetkých troch rozmeroch, umožňuje priehľady a priekuky. Priestor osciluje a mení smer, svoj rozmer a priepustnosť hranice. Dom je vytvorený 10 plošinami krútiacimi sa okolo stredovej police, niekedy otvorenými, niekedy osadenými uzatvorenými bunkami. Špirála je alternatíva skratkou schodiska.

Názov	Hrad Uhrovec, obnova hospodárskej budovy
Autori	ó – Martin Varga, Martin Kvitkovský, Pavol Paulíny
Spolupráca	Miroslav Matejka, Peter Horanský, Filip Jaško, Peter Nižňanský, Obnova, s. r. o.
Investor	O.z. Hrad Uhrovec
Projekt	2012 – 2017
Realizácia	2018 – 2020
Zastavaná plocha	84 m ²
Úžitková plocha	165,15 m ²
Obstavaný priestor	1 010 m ³
Stavebné náklady	342 042 €

Hrad Uhrovec ležiaci vysoko v Strážovských vrchoch a ukrytý mimo všetkých obchodných ciest, je dodnes najzachovalejšou hradnou ruinou na Slovensku. Komplexná obnova neskororenesančnej Hospodárskej budovy na dolnom nádvorí hradu je míľnikom pri jeho ďalšej obnove a zároveň nastavuje nové kritériá pamiatkovej obnovy v našom regióne. Trojpodlažný objekt so zmiešanou funkciou slúži ako výstavný priestor so spoločenskou miestnosťou a ubytovacími kapacitami pre návštevníkov, ako aj ľudí podieľajúcich sa na ďalšej systematickej obnove. Tradičné stavebné materiály, klasické remeselné postupy a množstvo detailov, ktoré sa zdali byť stratené, opäť vnášajú život opustenému komplexu.

Názov	Bytový dom, Račianska 20, Bratislava
Investor	WERKS s.r.o.
Autori	Lukáš Kordík, Štefan Polakovič, Matej Honč, Barbara Šranková-Borščová
Projekt	2015 – 2017
Realizácia	2017 – 2019
Plocha pozemku	1611 m ²
Zastavaná plocha	372 m ²
Úžitková plocha	cca 3 000 m ²
Obstavaný priestor	8912 m ³

UŽŠÍ VÝBER

Bytový dom na Račianskej ulici je rekonštrukciou a nadstavbou pôvodného domu s bytmi pre zamestnancov susednej tlačiarne Svornosť. V pôvodnom dome sa nachádzali len malometrážne byty, ktoré boli preusporiadané na nový pestrý mix bytov. Nový raster okien vizuálne spojil pôvodný dom s nadstavbou do jedného objemu. V dvorovej časti sme doplnili dlhé, priebežné loggie. Na najvyššom podlaží sú dva veľké byty s rekreačnými patiami. Nový výtah a úpravy v spodnej hale umožnia bezbariérový prístup zo strany ulice. Dom je prvou etapou pripravovanej rekonštrukcie areálu bývalých tlačiarň Svornosť, ktoré sa premenia na objekt s loftovými bytmi.

Názov	Letný dom, Bratislava-Vajnory
Autori	Totalstudio – Aleš Šedivec, Tomáš Tokarčík
Projekt	2017
Realizácia	2017 – 2020
Plocha pozemku	1 317 m ²
Zastavaná plocha	100 m ²
Úžitková plocha	81 m ² + 50 m ² terasa

UŽŠÍ VÝBER

Letný dom vo Vajnoroch je domom, ktorý by chcel splynúť s veľkou záhradou a stať sa jej súčasťou. Formálne odkazuje k dočasným prázdninovým konceptom bývania ako karavan, alebo stan a tiež na tradičné Vajnorské stavenie. Výsledkom je kompozícia troch domov, ktoré tvoria jeden dom. Nočný dom, denný dom a záhradný dom.

Názov	Polyfunkčný dom, Konventná ulica 9, Bratislava
Investor	Konventná, a. s., Bratislava
Autori	Martin Kusý II., Pavol Paňák, Martin Kusý III.
Spolupráca	Richard Kereškényi, Július Vass
Projekt	2011 – 2016
Realizácia	2017 – 2020
Zastavaná plocha	725 m ²
Úžitková plocha	5 025 m ²

Kľúčovou architektonickou otázkou návrhu objektu bola voľba takých postupov, ktoré reagujú na historický kontext miesta a zároveň jednoznačne identifikujú túto architektúru ako dnešnú, súčasnú. Okolitú historickú architektúru charakteristickú bohatým reliéfnym klasicistným zdobením sa návrh pokúša interpretovať súčasným architektonickým vokabulárom, ktorý abstrahuje vertikálne (smerom na hor) a horizontálne (smerom k susedovi z 20. storočia). Rovnako použité materiály, ušľachtilé omietky, drevo... prezentujú jednak celistvosť vlastného objemu a vzťah s okolím. Architektúra dvornej strany je v detaile prostejšia, tak ako u susedov, dôraz je kladený na drobnejšie proporcie, zeleň na terasách a strechách a svetlotechnické podmienky, ktorých dopad je zrejмый hlavne z uličnej strany.

Názov	The Corner – polyfunkčný dom
Adresa	Námestie 1. mája, Bratislava
Investor	Vodohospodárske stavby Malacky, a. s.
Autori	Martin II. Kusý, Pavol Paňák, Mária Michalič-Kusá
Spolupráca	Richard Kereškényi, Július Vass, Beáta Paňáková
Projekt	2003 – 2016
Realizácia	2016 – 2019
Zastavaná plocha	550 m ²
Úžitková plocha	4 511 m ²
Stavebné náklady	5 800 000 €

Snahou autorov bolo postaviť mestský panský dom v strede hlavného mesta – svojou identitou, tektonikou, materialitou a detailom. Od začiatku sme si stanovili ako princíp – urobiť budovu s 3 tvármi. Dosiahli sme to plasticitou fasády. Z jednej strany pôsobí ako kamenná plastická stena a z druhej ako stena s otvormi a z frontálneho pohľadu ako raster otvorov. Jednoduchá šikmína okenného ostenia, ako reakcia na zalomenie cesty. Je paradoxné, že napriek kamennému pôsobeniu budovy je táto vlastne vyskladaná zo síce masívnych, ale okenných otvorov. Tie oddeľuje titerná horizontála betónového prefabrikátu. Od začiatku sme kládli veľký dôraz na detail, materialitu a logiku fasády.

Názov	Dom V, Bratislava-Vajnory
Autor	Martin Skoček
Spolupráca	Lucia Uhnáková, Marián Krajčí
Záhradná architektúra	LABAK
Statika	Jánoš Kállay
Projekt	2016 – 2017
Realizácia	2017 – 2019
Plocha pozemku	609 m ²
Zastavaná plocha	183 m ²
Úžitková plocha	156 m ²
Obstavaný priestor	1 027 m ³

Dom svojou líniovou hmotou a priechlím nadväzuje na tradičnú vidiecku zástavbu okrajovej časti Bratislavy. Postavený je na mieste pôvodného rozobraného domu, z pôvodného priznaného rezného muriva, ktoré tvorí aj jeho hlavnú interiérovú charakteristiku. Samotné členenie domu je inšpirované trojdielnym slovenským domom kde centrálnym priestorom sa stáva „pitvor“ orientovaný do záhrady, ktorá je jeho neoddeliteľnou súčasťou. Výrazným konštrukčným prvkom je aj tvarovanie krovu, ktoré umožňuje prístup východného svetla pomocou svetlíkov tak, aby nenarušal pohľadovú kontinuálnu plochu strechy zo záhrady.

Názov	Bytové domy Kamence, Kysucké Nové Mesto
Autori	SLLA – Miriam Lišková, Michal Sulo
Spolupráca	SLLA – Jana Nagyová, Boris Rusiňák, Viktória Sabadošová
Krajinná architektúra	Ateliér Divo – Ján Augustín, Iveta Augustínová
Sochárske riešenie	Pavína Sceranková, Dušan Zahoranský, Rom Kostrica
Výtvarné diela	Ivica Markovičová, Marek Ormandík, Oto Hudec, Mišo Ormos, Veronika Cvinčeková
Investor	Istrofinal, a.s.
Projekt	2018 – 2019
Realizácia	2019 – 2020
Podlahová plocha	7 346 m ²
Zastavaná plocha	1 040 m ²
Úžitková plocha	6 703 m ²
Obstavaný priestor	22 037 m ³

Tri bytové domy sú prvou etapou pripravovanej obytnej zóny na rozhraní existujúceho mesta, sídliska, rodinných domov, centra mesta a biokoridoru rieky. Masterplan vychádza z predpokladu postupnej realizácie jednotlivých etáp ako samostatných projektov organizovaných do pásov vymedzených ulicami so vstupmi, spoločnými priestormi, vybavenosťou a parkovaním na povrchu zohľadňujúcim ekonomické možnosti regiónu. Zelené koridory sú súčasťou každého pásu, prepájajú nábrežie s existujúcou časťou mesta, aby nová zástavba nebola bariérou medzi mestom a riekou, ale spájajúcim elementom.

Názov	Súkromná základná škola Guliver, Banská Štiavnica
Autori	Richard Murgaš, Martin Lepěj, Lukáš Cesnak
Spolupráca	Michaela Žáková, Viktória Szabóová, Filip Krump
Projekt	2016
Realizácia	2021
Plocha pozemku	17 892,4 m ²
Zastavaná plocha	1 747,6 m ²
Užitná plocha	4 786,5 m ²
Obstavaný priestor	27 584 m ³

Zložitý priemyselný areál na okraji mesta premenený na obrovské športovisko s jednoduchou blokovanou stavbou školy, ktorá vsádza na proporčnosť objemov a čistý detail. Benefit kontaktu s exteriérom a forma tienenia presklenej fasády vytvárajúca hlavný vizuálny zážitok nielen cez deň, ale aj v noci keď sa farebné vnútro školy ukáže verejnosti. Klastre ako unifikované plošné jednotky pokrývajúce potrebu vzdelávacieho procesu a prestávkových aktivít 40-60 žiakov, vzájomne výškovo posunuté o polovicu podlažia a pospájané ramenami pobytového schodiska. Minimalistická telocvičňa s kontaktom na školský dvor posadená na betónovú halu plaveckého bazéna, to všetko zložitá napojená na školu...

Summary

Benjamín Brádnanský and Vít Halada from the studio n/a with their work Dom 10plošín (Ten Plateaus House) became the laureates of the Arch Award for outstanding architecture 2022. ● The international jury Maria Topolčanská, Szymon Rozwałka, David Neuhäusl, Szabolcs Molnár and Michal Janák, in cooperation with the editorial board of Arch magazine selected 9 nominations for the Arch 2022 Award from 45 projects published in Arch magazine between 2020 and 2021.

The jury's evaluation

'Ten Plateaus House' in Jarovce impressed the jury by its bold entry into the intellectual discourse of architecture, which is absolutely universal. References to the archetypes of architecture can be seen as a pleasant play with architecture as such. On the other hand, the whole game creates a decidedly well-functioning living arrangement in which the relationships between the building and its surroundings as well as the relationships within the building itself work. The modest building of unpretentious expression brings a multiplicity that does not disturb but rather enriches. Despite the conventional typology and the obvious challenges currently facing suburban house buildings, this building showcases the most ambitious and sophisticated spatial articulation of its programme. ● The Arch Award ceremony took place on 28 April 2022 in the Bratislava City Gallery. "We believe that at such complicated times of pandemics and political instability in the world, appreciating quality architecture is an important component of a good and healthy society," said Jakub Kopec, editor-in-chief of Arch.

The history of the award

The Arch Award is the Arch magazine's prize for architecture and other culture. It was established in 1998 by the founder of Arch magazine, architect Martin Mašek, in cooperation with the editor-in-chief Henrieta Moravčíková and members of the editorial board, with the intention of highlighting remarkable works of the domestic architectural scene. The award is awarded annually to the architectural work that the international jury (which includes renowned architecture critics) recognises as the most outstanding architectural feat reflected in the past period on the pages of Arch magazine. ● In the course of its existence, 937 projects by Slovak both female and male architects have been nominated for the Arch Award. Within one year, the number of published works eligible for the award ranged from 30 to 75. In the last year 45 published realised works were evaluated.

Vydavateľ
Nakladateľství FORUM s. r. o.
člen medzinárodnej mediálnej skupiny

FORUM MEDIA GROUP
GmbH. IČO 27 180 271
+421 2 20 62 00 10
arch@eurostav.sk

Redakcia
Jakub Kopec (šéfredaktor)
Zuzana Duchová (zástupkyňa šéfredaktora)
Ema Stoličná (produkcia)

Redakčná rada
Elena Alexy, Lívia Gažová, Peter Jurkovič,
Peter Moravčík, Andrej Olah, Katarína
Trnovská, Martin Zaiček

Jazyková korektúra
Andrea Vargovčíková, Denisa Petriláková

Foto
Michal Líner

Grafický návrh a DTP
Matúš Buranovský

Adresa vydavateľstva
Nakladateľství FORUM s. r. o.
organizačná zložka
Seberínho 1, 821 03 Bratislava

Ing. Jana Kóňová,
riaditeľka obchodu a marketingu

Tlač
Alfa print, s. r. o.

Distribúcia
Mediaprint-Kapa a L.K. Permanent, s. r. o.

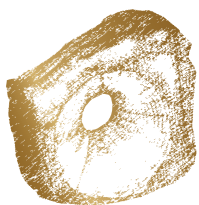

Chránime domov aj životné prostredie

Záleží nám na vysokej environmentálnej
kvalite našich produktov

- Najširšie portfólio izolačných materiálov na Slovensku s verifikovanými produktovými EPD
- Jediný slovenský výrobca polystyrénu so spracovanými produktovými EPD
- Spracovaná dokumentácia pre environmentálne certifikačné schémy LEED, BREEAM a WELL
- Vývoj a zdokonaľovanie voľne dostupných aplikácií na posudzovanie tepelnotechnických parametrov stavebných konštrukcií a energetickej náročnosti stavieb

ELESKO

Veterlín, ikona vinárstva Elesko

Sceľovanie vín vo vinárskej výrobe nie je žiadnou novinkou. Tradícia siaha niekoľko storočí do minulosti, kedy vinohradníci v zlých ročníkoch získali nerovnomernú kvalitu vyrobeného vína. Odchýlky medzi ročníkmi si tak poistili výrobou cuvée, do ktorého pridali väčší podiel vína z rezervy najlepšieho ročníka. Príkladom je chladnejšia klíma v Burgundsku, kde neskoré jarné mrazy alebo v letných mesiacoch výdatnejšie zrážky komplikujú rast viniča, a tým významne vplyvajú na kvalitu budúcej úrody hrozna. V takýchto podmienkach bolo doslova nutné poistiť si produkciu poznačenú vrtochmi počasia. Uvedená prax sa v tradičných európskych vinárskych oblastiach zachovala až do súčasnosti. Vinárom umožňuje vyrábať výnimočné vína v dobrých ročníkoch a chutné, elegantné vína v problémových ročníkoch. Vytvorenie úspešného receptu pri sceľovaní nie je teda vecou náhody, či niekoľkých hodín strávených miešaním rôznych podielov vína. Rokmi praxe sa schopnosť výroby prémiového cuvée povýšila na umenie spojené s vinárskou vedou, enológiou.

Vysoko hodnotenou kupážou vinárstva Elesko je cuvée **Veterlín** D.S.C., vyrobené z hrozna vlastných vinohradov v Malokarpatskej oblasti. Prvý ročník 2009 dostal okamžite po uvedení na trh ocenenia prestížnych súťažiach a získal si srdcia mnohých znalcov vína. Nasledujúci ročník 2012 sa niesol v znamení úspešného pokračovania ikony.

Novým pokračovaním úspešného cuvée **Veterlín** D.S.C. je ročník 2018, ktorý v Elesku namiešali z najlepších vín zrejúcich v barikových sudoch: *Dunaj* (45 %), *Alibernet* (25 %), *Merlot* (25%) a *Frankovka modrá* (5 %). Ako hovoria skúsení vinári, dobre namiešané víno sa stáva synonymom senzorickej dokonalosti. Nový Veterlín má intenzívnu rubínovo-červenú farbu s fialovým okrajom a vyššou viskozitou. V hlbokéj balzamovej vôni sú prítomné stopy eukalyptu, cyprusu a vanilky. Mohutný buket dopĺňa zmes čiernych ríbezlí a sliviek, ktorý po otvorení prechádza k vôňam karamelu a kaka. Zrenie v barikových sudoch podporilo hladkosť a rovnováhu bohatej chuti, ktorá je dokonale vyvážená vôňou a ukončená dlhou perzistenciou. Potenciál zrenia vo fľaši odhadujeme na 15 rokov. Bude to dlhá etapa, na ktorú sa spolu so zákazníkmi vinárstva tešíme.

Hlavný partner

Semmelrock
stein+design®

Reklamný partner

ISOVER
SAINT-GOBAIN

Partneri

ELESKO

JAGUAR

WWW
SK **ARCHINFO**

Cena Arch 2022 sa koná pod záštitou
primátora hl. mesta Bratislavy
Matúša Valla

 BRATISLAVA

Cenu Arch 2022
z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia